

[УДК 725.838+727.7]
:69.059.73

САФРОНОВА О. О., СЕРГЄЄВА О.В.

Київський національний університет технологій та дизайну

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОСТОРУ ЦЕНТРУ КУЛЬТУРИ ДЛЯ МОЛОДІ В УМОВАХ РЕКОНСТРУКЦІЇ ПРОМИСЛОВОЇ БУДІВЛІ

Мета: проаналізувати досвід реновації промислових будівель під центри культури для молоді в різних країнах, виявити особливості формування середовища багатофункціональних просторів молодіжних центрів культури в умовах України.

Методика: огляд літератури: аналіз даних Інтернету і літературних джерел з відповідної проблематики; обстеження та фотофіксація нефункціонуючих промислових будівель (у Києві); порівняльний аналіз досвіду проектування, узагальнення результатів дослідження.

Результати: виявлено тенденції формування простору центрів культури для молоді, особливості їх формування в умовах реконструкції промислової будівлі.

Наукова новизна: в статті здійснено зрівняльний аналіз деяких аспектів світового досвіду реновації промислових будівель під центри культури для молоді. Запропоновано новий підхід до функціонального зонування центру культури для молоді на базі промислової будівлі.

Практична значимість: отримані результати можуть бути використані в учбовому і реальному проектуванні.

Ключові слова: культурний центр, дозвілля, молодь, реконструкція, промислові будівлі.

Вступ. В даний час відбуваються зміни в економічному, політичному, соціокультурному житті нашої країни і одночасно з цим спостерігається зниження моральної стійкості особистості, її здатності до збереження національних цінностей. Саме тому особливу роль набувають проблеми формування культурного та духовного простору для розвитку молодих людей [1]. Аналізуючи саме явище дозвіллевой діяльності, її різновиди та їх архітектурне втілення, можна зробити висновок, що дозвілля молоді споконвічно було основною складовою частиною всієї такої діяльності. Сучасні центри культури для молоді, як новий тип багатофункціональної будівлі культурного напрямку, отримав велике поширення в усьому світі. Все частіше такі центри створюються на базі реновації промислових будівель і споруд. У літературі, особливо західній, питанню організації багатофункціональних громадських центрів приділяється велика увага. Висвітлюються різні аспекти цієї тематики: громадського простору в структурі міста (К. Лінч, А.В. Іконніков); певних типів громадських будівель, комплексів та їх інтер'єрів (В.В. Фоміна, А.Л. Гельфонд); молодіжних центрів на основі реновацій (А. Етмановіч). Існують також добірки конкретних проектів у рамках освітнього, розважального та інших типів будівель (А. Етмановіч, В.І. Бочелюк, В.В. Бочелюк). Але незважаючи на те, що сьогодні в світі є досить багатий досвід реновацій під центри культури для молоді (центр культури «Manufactura» в Польщі, культурний квартал «Artplay» в Москві, Музейний квартал у Відні та інші), питання організації такого простору в науковій літературі не розглядались.

Постановка завдання Потреба в спорудженні багатофункціональних центрів культури для молоді виникла з розвитком культурної сфери життя, зі значною урбанізацією міст та з появою нових підходів до просторової організації культурних функцій в архітектурі

та дизайні [2]. Важливою характеристикою таких центрів, особливо створених на основі реновацій промислових будівель, є можливість їхнього потенційного розвитку та трансформації. Саме безперервні зміни технологій способу життя молоді і форм прояву міської культури вимагають реалізації в таких закладах нових архітектурно-дизайнерських ідей. Завдання дослідження – визначити особливості формування інтер'єру центрів культури для молоді на базі промислової будівлі в умовах України з врахуванням основних чинників впливу.

Результати дослідження. Існуюча структура міст України, відсутність багатофункціональних центрів культури для дозвіллевої діяльності не сприяє розвитку культури молодих людей. В радянські часи для дозвілля створювалися будинки (палаці) культури і народні клуби, громадські центри, палаці піонерів. На сьогоднішній день більшість з них не функціонують. Існуючі центри не працюють в повному обсязі, в багатьох з них відсутня освітня функція, а найголовніше – вони не враховують вподобань сучасної молоді. Центри культури радянських часів створювалися на основі певних вимог до формування культурно-видовищних об'єктів, згідно з якими функціональним ядром інтер'єру була видовищна частина – зал для глядачів. Ця частина носила універсальний характер (проведення зборів, конференцій, кіносеансів, концертів, спектаклів) [3].

Соціологічні дослідження структури дозвілля сучасної молоді, її способу життя [1, 2] свідчать про необхідність перегляду функціонального зонування центрів культури, створення багатофункціонального простору, який міг би з легкістю трансформуватися під різні заходи. За даними [4], процесу соціалізації молоді, як становленню індивідуального механізму входження молодої людини в соціокультурне середовище для забезпечення успішності її діяльності, сприяє залучення до спілкування, культурного життя суспільства. В роботі Олесіної Є.П. показано, що процес залучення людини до культури, йде за двома напрямками: від суспільства до особистості і від особистості до суспільства. Таким чином, культура і людина взаємо-визначені. Тенденції сучасності, способи саморозвитку, визначають необхідність освоєння молоддю художньої культури, як чинника самореалізації. Виходячи з вищезазначеного, в сучасному центрі культури для молоді необхідним є створення таких комунікативних просторів, як творчі майстерні і місця для демонстрації витворів мистецтва, перформансу, а також медіатеки, коворкінг-зони, тощо. За нашою думкою, такі простори повинні входити, як зони в загальну функціонально-просторову структуру центру культури. Не потрібні чіткі межі між такими комунікативними зонами – вони будуть перетікати в загальний простір будівлі, тим самим об'єднуючи творчі кластери. Відповідно в структурі плану центру культури функціональним ядром інтер'єру стане місце для самореалізації молоді.

Традиційно Київ, подібно до більшості столиць, розвивався як великий промисловий центр. Після отримання незалежності, столиці дісталися в спадок величезні промислові території, розкидані по всьому місту, які мають вигідне розташування [6]. Багато заводів простоюють, ускладнюючи функціонування основних зон міста і створюючи екологічний та естетичний дисбаланс. В зарубіжних країнах власники промислових зон вже давно почали залучати відомих дизайнерів і архітекторів для трансформації просторів, міняючи таким чином особливості районів. Європа – від Лондона до Барселони, – успішно (часто за підтримкою уряду) веде роботу по ефективному освоєнню промислових приміщень. Активно проводяться такі перетворення в містах-мегаполісах Росії (Москва, Петербург). Реновація колишніх індустріальних зон – заводів, фабрик та мануфактур – говорить про закономірний рух з індустріальної ери в інтелектуально-цифрову. Зазначимо, що в нашій країні такі процеси розвиваються більш повільно. Враховуючі дефіцит міської території, для створення

центрів культури доцільною є реновація колишніх заводів з їх високими стелями і величезними цехами, де є відмінний простір для необмеженої і не обумовленої стінами і відстанями роботи багатofункціональних центрів культури.

Вибір такого простору, як правило, передбачає і його стилістичне рішення. З реновацією і реконструкцією індустріальних об'єктів завжди пов'язують архітектурний напрям в дизайні інтер'єрів ХХ-ХХІ століть – лофт. Лофт – нестандартний, індустріальний стиль (виник, як тип житла на базі будівель промислового призначення в Мангеттені), що передбачає велику площу, панорамні вікна і бруталну обробку. Його концепція – розвиток через збереження [5]. Цей стиль, цікавий в першу чергу людям творчих професій і так званих богемі, сьогодні актуальний в молодіжному середовищі.

В Табл.1 зведені результати аналізу функціонального призначення і сезонності ряду промислових будівель і споруд, що були перетворені в центри культури на Заході і в Росії.

Таблиця 1

Характеристики центрів культури на базі промислових будівель і споруд

Назва, країна, площа будівлі	Промислова будівля, інвестиції	Функції закладу	Функціонування закладу
The Digital Hub Місто: Дублін (Ірландія) 36 000 кв. м	Пивоварня «Guinness» 72,4 млн євро	освітня діяльність, культурно-просвітницька діяльність, допомога благодійним організаціям	постійно
Westergasfabriek Місто: Амстердам (Нідерланди) 140 000 кв. м.	Газові сховища 31 млн євро	база креативної індустрії, культурно-розважальна діяльність, проведення культурних заходів	постійно
Kaapelitehdas Місто: Гельсінкі (Фінляндія) 53 348 кв. м.	Завод з виробництва кабелю 93 млн євро	культурно-розважальна діяльність, творчі майстерні, проведення культурних заходів, освітня діяльність	постійно
Museum Quartier Місто: Відень (Австрія) 60 кв. м.	Королівські стайні 150 млн євро	музейна діяльність, культурно-просвітницька діяльність, проведення фестивалів, творчі майстерні, торговельно-розважальна діяльність	постійно
Manufatura Місто: Лодзь (Польща) 110 000 кв. м.	Мануфактурна фабрика 200 млн євро	музейна діяльність, культурно-просвітницька діяльність, торговельно-розважальна діяльність, робота готелю, проведення спортивних заходів, організація фудкортів	постійно
«Artplay» Місто: Москва	Приладобудівний завод «Манометр»	база креативної індустрії,	постійно

(Росія) 5 500 000 кв. м.	1 8,888 млн євро	культурно-просвітницька діяльність, проведення фестивалів, творчі майстерні	
-----------------------------	------------------	---	--

Проведений аналіз свідчить, що багатофункціональні центри культури європейських країн і пострадянського простору, створені на базі промислових будівель, дають змогу формувати нові громадські інтер'єри, структурні зв'язки та типологічні одиниці. Вони сприяють освітньому та духовному розвитку молоді, мотивації особистості до пізнання та творчості – реалізують додаткові освітні програми і послуги в інтересах молоді; в них проводяться різні культурно-масові заходи: концерти, виставки, фестивалі, конкурси, творчі вечори, майстер-класи і т.д.; створюються молодіжні об'єднання і клуби. В Україні подібний процес, на думку сторонніх спостерігачів, відбувається більш повільно і поки не поставлений на рейки. (Табл. 2). На відміну від закордонних закладів, вітчизняні центри працюють нерегулярно, в них відсутні освітні програми. На Заході частину інвестиції в розвиток центрів вкладає держава, в Україні фінансування йде за рахунок приватних підприємців, що не сприяє їх активному розвитку.

Таблиця 2

Характеристики центрів культури на базі промислових будівель і споруд в м. Києві

Назва, площа	Промислова будівля	Функції закладу	Функціонування закладу
«Мин» 350 кв. м.	ДК трамвайників	культурно-розважальна діяльність	не постійно (в залежності від кількості заходів)
«Closer» 1000 кв.м.	стрічковкацька фабрика	виставкова діяльність, показ фільмів, концертна діяльність	постійно(заходи проводяться не кожного дня, відсутня коворкінг зона)
Вежа КПП 105,7 кв.м.	вежа головного корпусу КПП	зона коворкінгу, виставкова діяльність	с 14.00 до 20.00 по буднях
Арт-завод «Платформа» 65 000 кв.м.	шовковий комбінат	база креативної індустрії, проведення фестивалів, творчі майстерні, фудкорт	наразі функціонує не постійно, але згодом планується функціонування кожного дня
Гогольфест 7,500 кв.м.	завод металокопункцій	проведення фестивалю	не постійно, (один раз у рік)

Висновки. Потрібно розширювати можливості існуючих в Україні центрів культури, враховуючи досвід зарубіжних країн, вподобання сучасної молоді, необхідність вирішення проблеми її соціалізації, розвитку культури. Запропоновано концепцію багатофункціонального центру культури на базі промислової будівлі, функціональним ядром інтер'єрного простору якої повинно бути місце для самореалізації молоді.

Тема формування культурного простору для молоді в умовах реконструкції промислових будівель для України є дуже актуальною, тому необхідне подальше її дослідження з метою більш детальної розробки концепції простору і рекомендацій до його проектування.

Список використаних джерел

1. Панфилова Е. В. Ценности культуры досуга студенческой молодёжи: результаты исследования [Текст] / Е. В. Панфилова // Молодой ученый. – М.: 2012, – Вип. №8. – С. 278-283.
2. Бочелюк В.І., Бочелюк В.В. Дозвіллезнавство. Навчальний посібник – К.: 2006, Центр навчальної літератури. Режим доступу: <http://banauka.ru/39.html>
3. Олесина Е.П. Современная художественная культура как фактор социализации / Е.П. Олесина / Сетевой электронный научный журнал « Педагогика искусства». – М.: 2013, – Вип. №2 – С.3
4. Сафронова О.О. Особливості формування інтер'єру житлового приміщення в стилі «лофт» /О.О. Сафронова, Г.С. Лазарева // Теорія і практика дизайну: Збірник наукових праць. Мистецтвознавство. – К.: «ДІЯ» 2014, – Вип. №5. – С.122-130
5. Соловей О. Перспективы киевских промзон. / Commercial Property – К. : 2008, Вип. №1 (53) Режим доступу: http://commercialproperty.ua/analytics/top/detail.php?IBLOCK_ID=11&ID=38092

References

1. Panfilova E. V. Tsennosti kulturyi dosuga studencheskoy molodYozhi: rezultatyi issledovaniya [Tekst] / E. V. Panfilova // Molodoy ucheniy. [Cultural values leisure student youth: findings] – М.: 2012, – Vip. №8. – P. 278-283.
2. Bochelyuk V.I., Bochelyuk V.V. DozvIlIeznavstvo. Navchalniy posIbnik – К.: 2006, Tsentr navchalnoYi lIteraturi. Rezhim dostupu: <http://banauka.ru/39.html>
3. Olesina E.P. Sovremennaya hudozhestvennaya kultura kak faktor sotsializatsi / E.P. Olesina / Setevoy elektronniy nauchniy zhurnal « Pedagogika iskusstva». [Contemporary art and culture as a factor of socialization] – М.: 2013, – Vip. №2
4. Safronova O.O. OsoblivostI formuvannya Inter'Eru zhitlovogo primIshchennya v still «loft» /O.O. Safronova, G.S. Lazareva // TeorIya I praktika dizaynu: ZbIrnik naukovih prats. Mistetstvoznnavstvo. [Features of formation of the interior of the dwelling in the style of "loft"] – К.: «DIYA» 2014, – Vip. №5. – P.122-130
5. Solovey O. Perspektivyi kievskih promzon. / Commercial Property [Prospects of the Kiev industrial areas] – К.: 2008, Vip. №1 (53) Rezhim dostupu: http://commercialproperty.ua/analytics/top/detail.php?IBLOCK_ID=11&ID=38092

ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ПРОСТРАНСТВА ЦЕНТРА КУЛЬТУРЫ ДЛЯ МОЛОДЕЖИ В УСЛОВИЯХ РЕКОНСТРУКЦИИ ПРОМЫШЛЕННОГО ЗДАНИЯ

САФРОНОВА Е.А., СЕРГЕЕВА Е.В.

Киевский Национальный Университет Технологий и Дизайна

Цель: проанализировать опыт реновации промышленных зданий под центры культуры для молодежи в разных странах, выявить особенности формирования среды многофункциональных пространств молодежных центров культуры в условиях Украины.

Методика: обзор литературы; анализ данных Интернета и литературных источников по соответствующей проблематике; обследования и фотофиксация нефункционирующих промышленных зданий (в Киеве); сравнительный анализ опыта проектирования, обобщение результатов исследования.

Результаты: выявлены тенденции формирования пространства центров культуры для молодежи, особенности их формирования в условиях реконструкции промышленного здания.

Научная новизна: в статье осуществлен сравнительный анализ некоторых аспектов мирового опыта реновации промышленных зданий под центры культуры для молодежи. Предложен новый подход функционального зонирования центра культуры для молодежи на базе промышленного здания.

Практическая значимость: полученные результаты могут быть использованы в учебном и реальном проектировании.

Ключевые слова: культурный центр, досуг, молодежь, реконструкция, промышленные здания.

FEATURES OF FORMATION OF SPACE OF A CULTURAL CENTER FOR YOUTH IN THE CONDITIONS OF RECONSTRUCTION OF AN INDUSTRIAL BUILDINGS

SAFRONOVA O., SERGEEVA O.

Kyiv National University of Technologies and Design

Objective: To analyze the experience of renovation to industrial buildings of cultural centers for young people in different countries, reveal the features of forming the environment of multi-functional spaces for youth centers of culture in the conditions of Ukraine.

Methods: A literature review analysis of the Internet data and literature on the issue; examination and photographing nonfunctioning industrial buildings (Kiev); Comparative analysis of design experience, generalization of the results of the study.

Results: tendencies of forming a space of cultural centers for young people, especially in the conditions of their formation of renovation to an industrial building, have been revealed.

Scientific novelty: The article presents a comparative analysis of some aspects of the international experience of industrial buildings under renovation to cultural centers for young people. A new approach to functional zoning of a cultural center for young people is suggested on the basis of an industrial building

Practical value: the results can be used in training and real design.

Keywords: *cultural center, leisure, youth, reconstruction, industrial buildings.*